

निर्माण समूह

लोकसत्ता, शनिवार, १२ सप्टेंबर २००९

- अमृत बंग, निर्माण फेलो

amrutabang@gmail.com

आज स्पर्धेच्या युगात माणसाचं आयुष्य इतकं व्यग्र आणि व्यस्त झालेलं आहे, की नातलगांना भेटणं, त्यांच्यासमवेत आत्मिय क्षण व्यतीत करणं, हे आता दुर्मिळ होत चाललं आहे. त्यात पुन्हा विभक्त कुटुंबपद्धती आणि बऱ्याच घरांत एकच एक मूल असल्याने निकट जिव्हाळ्याची नाती नष्ट होतील की काय, अशी एक भीती निर्माण झाली आहे. या पार्श्वभूमीवर काही मंडळी मात्र जाणीवपूर्वक नात्याची जिव्हाळ्याची नवीन बेटं निर्माण करीत आहेत. अशी जिव्हाळ्याची बेटं जाणून घेण्याकरिता 'चतुरंग'ने केलेल्या आवाहनाला वाचकांकडून प्रचंड प्रतिसाद मिळाला.

माणसाची प्रेम व जिव्हाळ्याची भूक किती तीव्र आहे, हेच यातून प्रत्ययाला येतं. प्रतिसादादाखल आलेल्या पत्रांतील काही निवडक पत्रं इथं देत आहोत..

डॉ.अभय आणि डॉ. राणी बंग यांनी सुरु केलेल्या 'निर्माण' या उपक्रमामध्ये सहभागी झालेल्या महाराष्ट्रभरातील आम्हा शंभराहून अधिक युवक-युवतींचा 'निर्माण समूह'! 'निर्माण' सुरु होऊन आता तीन वर्षे झाली आहेत आणि आमचा हा समूह सतत वाढतोच आहे. या समूहाला जोडून कसे ठेवावे आणि त्याच्या विचारांचे, अनुभवांचे, भावनांचे, माहितीचे शेअरिंग कसे व्हावे, यासाठी म्हणून आम्ही विविध ई-तंत्रांचा वापर करायला लागलो.

nirmansearch@googlegroups.com हा निर्माणच्या सर्व विद्यार्थ्यांसाठी असलेला गुगल ग्रुप. गडचिरोलीतील शोधग्राम येथे शिबिरांसाठी वर्षातून दोन वेळा हे 'निर्माणी' भेटतात. पण बाकी वेळी मात्र ते आपापल्या ठिकाणी राहून गटकृती, अभ्यासभेटी, वाचन इ. गोष्टी करतात. त्यासंबंधीचे कम्युनिकेशन या गुगल ग्रुपद्वारे घडते.

महाराष्ट्रातील विविध ठिकाणी आपली मित्रमंडळी फिल्म क्लब, रक्तदान शिबीर, वृक्षारोपण, नाटके इत्यादी अनेक उपद्व्याप (!) कसे करत आहेत, त्यात काय अनुभवत आहेत, त्यांना काय प्रश्न पडताहेत, या सर्व गोष्टींबद्दलच्या माहितीचे आदानप्रदान गुगल ग्रुपमुळे सहज व त्वरित शक्य होते. शिबिरांबद्दलची तसेच इतर कुठल्याही उपक्रमांविषयीची माहिती त्यामुळे सर्वापर्यंत पोहोचते. आपण वाचलेल्या पुस्तकांचे छोटेखानी परीक्षण लिहून तेही निर्माणी या ग्रुपवर टाकतात. त्यावर चर्चा, वाद-प्रतिवाद झडतात.

<http://nirmaanblogs.blogspot.com> हा निर्माणकरांचा ब्लॉग. हा बाकी दुनियेला दृश्य आहे.

जेव्हा गुगल ग्रुप फक्त निर्माणीच बघू व वापरू शकतात. विविध अनुभवांची व कृतींची थोडी संपादित व संकलित अशी आवृत्ती इथे सर्वाना वाचायला मिळते.

<http://nirman.mkcl.org> ही निर्माणची वेबसाईट म्हणजे जणू निर्माणबद्दलच्या इत्थंभूत माहितीचे आगारच! स्वतः निर्माणीची तयार केलेली ही साईट निर्माणच्या संकल्पनेची, विविध उपक्रमांची, संबंधित व्यक्ती व संस्थांची विस्तृत ओळख करून देते. अनेक विषयांवरील लेख, गाणी, कविता, निर्माणीचे प्रेझेंटेशन्स, फोटो, व्हीडिओ, बातम्या, माहितीपत्रके, आवाहने असा भरगच्च ठेवा इथे मिळतो.

महाराष्ट्र नॉलेज कॉर्पोरेशनने (MKCL) उपलब्ध करून दिलेल्या डिस्ट्रिब्युटेड क्लासरूम (DC) या सुविधेचा उपयोग निर्माणी इंटरनेटद्वारा संभाषण, चर्चा, विषयमांडणी यासाठी करतात. एकाच वेळेस सर्व निर्माणी अक्षरशः कुठूनही या सिस्टिममध्ये लॉग इन होऊ शकतात व एकत्र बोलू शकतात.

याउपपर सर्व निर्माणींना रोज एका सुंदर सुभाषिताचा SMS येतो. दीपा देशमुख या SMS Channel चा वापर करून ही किमया घडवून आणतात. एखादा तातडीचा निरोपदेखील यामुळे क्षणार्धात अख्ख्या निर्माण समुदायाला विनासायास मिळतो.

या व अशा अनेक सुविधांचा वापर आम्ही सर्व निर्माणी आमच्या कामासाठी व परस्परसंवादासाठी करतो. यात आणखी भर पडावी म्हणून सध्या 'कॉन्फ्लुएन्स' या सॉफ्टवेअरचा व एका ई-बुलेटिनचा प्रयोग आम्ही करून बघतो आहोत. २१ व्या शतकात माहिती-तंत्रज्ञानाच्या युगात उपलब्ध झालेल्या या तंत्र-सोर्यींमुळे 'निर्माण'सारखी चळवळ अधिक सक्षम व प्रभावशाली होण्यास नक्कीच मदत होत आहे.

या लेखात सांगितलेल्या विविध गोष्टींची झलक पाहण्यासाठी आणि जानेवारी २०१० मध्ये सुरू होत असलेल्या निर्माणच्या तिसऱ्या उपक्रमाविषयी माहिती मिळविण्यासाठी आमची वेबसाईट जरूर बघा.